

Sporcuların Antrenöre Yönelik Eleştirel Tutumları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ahmet Yavuz KARAFİL^{1*}, Hüseyin Şahin UYSAL¹, Mehmet Haşim AKGÜL¹

¹Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi.

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi: 25.11.2022

Kabul Tarihi: 29.12.2022

DOI: 10.30769/usbd.1210135

Online Yayın Tarihi: 31.12.2022

Öz

Antrenörlerin sporcular üzerindeki tutumu sporcu performansını etkileyen önemli bir faktör olabilir. Bu çalışmanın amacı "Development and initial validation of athletes' perceptions of coach-related critical attitudes scale" ölçeğinin Türkçeye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirliğinin değerlendirilmesidir. Çalışmanın örneklem grubunu bireysel ve takım sporlarında müsabık toplam 183 sporcu oluşturmuştur. Çalışmanın istatistiksel analizleri geçerlik ve güvenilirlik olarak iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Ölçek geçerliği takip eden analizlere göre değerlendirilmiştir; (i) normallik analizi, (ii) dil geçerliliği, (iii) çalışmanın geçerliliğine yönelik doğrulayıcı faktör analizi, (iv) iraksak ve yakınsak geçerlik analizleri. Ölçeğin güvenirliliği (i) madde analizi, (ii) CR, (iii) Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ve (iv) maddeler arası korelasyon analizleri ile incelenmiştir. Çalışmanın dil geçerliliği işlemleri sonucunda Türkçe ve orjinal dil (İngilizce) arasında pozitif derecede istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p = ,87$). Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları geçerlik açısından uyum iyiliğini işaret etmiştir Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, $CMINdf = 2,591$, $RMSEA = 80$, $GFI = 959$, $TLI = 946$, $IFI = 972$, $CFI = 972$ olarak bulunmuştur. Iraksak ve yakınsak geçerlik analizleri sonucunda ulaşılan değerler ölçeğin geçerlilik açısından uygun olduğunu göstermiştir ($Ave = 0,57$; $\sqrt{Ave} = 0,75$; $Msv = 0,51$; $Asv = 0,24$). Çalışmanın Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı ve CR değerleri yüksek bir güvenirliliği ifade etmiştir (Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı = ,87; $CR = ,90$). Benzer şekilde madde analizi ve madde toplam korelasyonu analizleri bu çalışmanın güvenilir olduğunu belirtmiştir (Alt sınır = ,466; Üst sınır = ,78). Alt ve üst gruplar arasında ise istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Sonuç olarak ölçeğin Türkçeye geçerli ve güvenilir olarak uyarlandığı anlaşılmıştır. Alan uzmanları ve uygulayıcılar sporcuların antrenörlerine yönelik tutumlarını bu ölçek aracılığıyla geçerli ve güvenilir olarak değerlendirebilir.

Anahtar kelimeler: Antrenör, Eleştirel Tutum, Ölçek Uyarlama, Spor

Adaptation of the Critical Attitudes of Athletes towards Coaches Scale into Turkish: A Validity and Reliability Study

Abstract

The attitude of the coaches toward the athletes can be an essential factor affecting the performance of the athletes. The aim of this study is to evaluate the validity and reliability of the "Development and initial validation of athletes' perceptions of coach-related critical attitudes scale" by adapting it to Turkish. The study's sample group consisted of a total of 183 athletes competing in individual and team sports. Statistical analyzes of the study were carried out in two stages validity and reliability. Scale validity was evaluated according to the following analyzes; (i) analysis of normality, (ii) language validity, (iii) confirmatory factor analysis of study validity, and (iv) analysis of divergent and convergent validity. The reliability of the scale was examined by (i) item analysis, (ii) CR, (iii) Cronbach Alpha internal consistency coefficient, and (iv) inter-item correlation analysis. As a result of the language validity processes of the study, a statistically significant positive correlation was determined between Turkish and the original language (English) ($p = ,87$). Confirmatory factor analysis results indicated a good agreement in terms of validity Confirmatory factor analysis results, $cmin/df = 2.591$, $RMSEA = 80$, $GFI = 959$, $TLI = .946$, $IFI = .972$ $CFI = .972$ was found as. The values obtained as a result of divergent and convergent validity analyzes showed that the scale was suitable in terms of validity ($Ave = 0,57$; $\sqrt{Ave} = 0,75$; $Msv = 0,51$; $Asv = 0,24$). The Cronbach alpha internal consistency coefficient and CR values of the study expressed high reliability (Cronbach alpha internal consistency coefficient = ,874; $CR = ,90$). Similarly, item analysis and item-total correlation analyses indicated that this study was reliable (Lower limit = ,46; Upper limit = ,78). Statistically significant differences were found between the lower and upper groups ($p < 0.05$). As a result, it was understood that the scale was adapted to Turkish as valid and reliable. Through this scale, field experts and practitioners can evaluate athletes' attitudes toward their coaches as valid and reliable.

Keywords: Coach, Critical Attitude, Scale Adaptation, Sport.

* Sorumlu Yazar: Ahmet Yavuz KARAFİL, e-posta: aykarafil@mehmetakif.edu.tr

GİRİŞ

Sportif performans üzerinde birçok unsur etkili olmaktadır. Bu unsurlar, hem psikolojik hemde fizyolojik açıdan değerlendirilebilir. Sporcuların performanslarının doğru bir şekilde gelişebilmesi için en önemli görevlerden birisi antrenörlere düşmektedir. Kimi antrenör bu görevi çok ciddi yaparken, kimisi ise sporcularına arkadaş gibi yaklaşım onların görüşlerine göre takım içi faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

Antrenörler farklı tiplerde olup literatürde farklı şekillerde verilmiştir. Otokratik antrenörlerin takım yönetiminde güç kullandığı ve bütün kararların antrenörler tarafından verildiği; demokratik antrenörlerin karar alma sürecine sporcuları dahil ettiği; liberal antrenörlerin ise takım yönetiminde sadece gerekli durumlarda sorumluluk aldığı ifade edilmektedir (Bilir vd., 2020; Erdoğan, 2011; Terlemez, 2019). Çeşitli davranış kalıplarına sahip olan antrenörlerin yönetim tarzı ve liderlik tipleri sporcularla olan ilişkilerini de doğrudan etkilemektedir. Nitekim belirli durumlarda antrenör-sporcu ilişkisi olumlu yönde gelişirken, belirli durumlarda antrenör ve sporcu arasında pozitif yönlü olumlu bir ilişki kurulamamaktadır (Aydın, 2019; Siekanska, Blecharz ve Wojtowicz, 2013). Olumsuz yönde gelişen antrenör-sporcu ilişkileri incelendiğinde, antrenörlerin sporcular üzerinde baskı kurması nedeniyle sporcularda kaygı düzeyinin artması, aşırı beklenti sonucu yapılan antrenmanlar yoluyla bireylerin sürantrene olması, antrenörlerin olumsuz eleştirilerinin sporcuları psikolojik olarak etkilemesi ve korkuya neden olması antrenör-sporcu ilişkisini olumsuz etkileyen faktörler olarak görülmektedir (Doğan, Çankaya ve Gezer, 2004; Nacar, Açak ve Karahüseyinoğlu, 2011; Yıldız, 2019). Sporculara karşı yapılan pozitif geri bildirimler, antrenör ile sporcu arasında pozitif bir ilişki kurulmasına olanak sağlamaktadır (Barut, 2018). Dış uyaranlar tarafından gelen olumlu geribildirimler bireylerin özdeşleştirilme bulunması sağlayarak ikili ilişkileri iyileştirebilmektedir (Lee, Siegle, Dahl, Hooley ve Silk, 2015). Sadece kendi görüşlerini kullanan antrenörler sporcular tarafından gelen geri bildirimleri değerlendirmemekte ve sporcular ile olan ilişkisini sınırlandırmaktadır. Bu açıdan takım içi birliktelik, aidiyet ve koordineli şekilde hareket etmenin ortadan kaybolacağı söylenebilir. Bu durumun tam aksine sporculardan gelen geri bildirimler antrenör için önemli bir veri kaynağı olarak değerlendirilebilir. Sporculardan elde edilen görüşlerin karar alma sürecinde kullanılması takım içi huzur ve uyumu pozitif yönde etkilemesi beklenmektedir.

Antrenör ve sporcu arasındaki ilişkiler birçok çalışmada değerlendirilmiş konu ile ilgili ölçekler geliştirilip Türkçeye uyarlanmıştır. (Esentürk, 2019; Filiz ve Demirhan, 2017; Güllü, 2018; Karadağ ve Aşçı, 2020; Yapar ve Ince, 2014). Çalışmalarında antrenör sporcu arasındaki ilişkiler olumlu ve olumsuz açıdan değerlendirilmiştir. Mevcut çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran önemli unsur, sporcular tarafından antrenörün tek taraflı yönetim anlayışının eleştirilmesidir. Ayrıca takım içinde sporcuların antrenörün tek taraflı yönetim anlayışına yönelik eleştirel tutumlarının ortaya çıkmasına katkıda bulunması açısından önem taşımaktadır (Oliviera, Trindade, Rosado, Cunha ve Ferreira, 2022).

Ele alınan konu üzerine literatür incelendiğinde, bu kapsamda bir ölçeğe rastlanamamaktadır. Bu nedenle araştırmanın amacı “Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutumları ölçeği” başlığı ile Türkçeye uyarlamak ve ülkemizdeki sporcuların antrenöre yönelik olumsuz

tutumlarının ortaya konması ve sporcu antrenör ilişkisinin eleştirel boyutta değerlendirilmesine imkan sunmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma mevcut bir durumu olduğu gibi ortaya koymayı amaçladığından araştırmada tarama modeli kullanılmıştır (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmada çalışma grubunu bireysel ve takım sporlarında faaliyet gösteren toplam 183 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmaya ilişkin çalışma grubunun veri toplama aracının her bir maddesinin en az beş katı kadar olması birçok çalışma tarafından benimsenmiştir. Araştırma çalışma grubunun belirlenmesi, veri toplama aracı madde sayısının en az beş katı olma özelliğini karşılamaktadır (Bryman ve Cramer, 2001; Tabachnick ve Fidell, 2015; Tavşancıl, 2006).

Veri Toplama Aracı

Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutumları ölçeği Oliviera vd. (2022) tarafından geliştirilmiştir. Sporcu ve antrenör ilişkileri kapsamında sporcuların antrenörlere yönelik olarak sergiledikleri eleştirel ve negatif tutum konusunda antrenöre uyarıcı bir araç olarak değerlendirilmektedir. Ölçek tek faktörlü bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçekten alınan en yüksek puan sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutumlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek beşli likert tipinde bir ölçektir. 1.Tamamen katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Ne katılıyorum nede katılmıyorum, 4. Katılıyorum, 5. Tamamen katılıyorum şeklindedir (Oliviera vd., 2022).

İşlem Süreci

Oliviera vd. (2021) tarafından geliştirilen sporcuların antrenörlere yönelik tutum ölçeğinin Türkçeye uyarlanması için ilk önce ölçeği geliştiren yazarlardan gerekli izin alınmıştır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesi ölçek uyarlama tecrübesi olan spor bilimleri alanından iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracına ilişkin kapsam geçerliliği işlemi için Davis tekniğinden faydalanılmıştır. Bu teknik soruların uzmanların sorulara verdikleri puanların toplamının uzman sayısına bölünerek sonuç elde edilmesini sağlamaktadır. Elde edilen değer ,87 olarak bulunmuştur. Bu değer literatürde belirtilen ,80 değerinden yüksek olduğu için araştırma verileri kapsam geçerliliği yönünden uygun sonuçlar vermiştir (Davis, 1992). Araştırmada iki farklı İngiliz dil bilimci tarafından ölçek orijinal diline geri çevrilmiştir. Ölçeğin orijinal dili ve Türkçeye çevrilmiş hali İngiliz dili ve edebiyatı öğrencilerine pilot bir çalışma kapsamında uygulanmıştır. Orijinal dil ve çeviri dili arasında ilişkinin Pearson Korelasyon analizi ile değerlendirilmesi yapılmış ve iki farklı dildeki ölçekler arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r= ,870$). Pilot uygulama sonunda uygulama süresinin yaklaşık olarak 30 saniye ile 1 dakika arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada dil geçerliliği kapsamında ölçeğin orijinal dili ve çeviri dili arasındaki ilişkinin derecesinin hesaplanması için iki dilde gerçekleştirilen uygulamalara yönelik olarak pearson korelasyon analizi uygulanmıştır. Ölçeğe ilişkin oluşturulan yapının mevcut çalışmada uygunluğunu test etmek açısından doğrulayıcı faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Aynı faktörde yer alan maddelerin birbirleriyle uyumunu farklı faktördeki soruların ise farklılaşma derecesini tespit amaçlı olarak benzeşim ve ayrışım geçerliliği yöntemleri gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracına yönelik güvenilirlik değerleri, madde analizi, Cronbach Alpha ve CR yöntemleri ile elde edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma bulguları içinde verilere yönelik tanımlayıcı istatistik bulgular, korelasyon analizi sonuçları, geçerlik ve güvenilirlik analizi sonuçları ve madde analizine ilişkin sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya veri toplama aracına ait tanımlayıcı istatistik değerler

Sporcuların Antrenöre Yönelik Eleştirel Tutum Ölçeği	N	ort	ss	Çarpıklık	Basıklık
S2	183	3,0546	1,44392	-,030	-1,272
S3	183	3,2678	1,41786	-,168	-1,210
S4	183	2,4317	1,56700	,635	-1,155
S6	183	3,8689	1,37252	-,998	-,293
S7	183	2,7541	1,49346	,239	-1,281
S9	183	3,6612	1,28173	-,578	-,662
S10	183	3,1639	1,33236	-,023	-1,114

Tablo 1’de araştırmada kullanılan sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine ait tanımlayıcı istatistik değerler belirtilmiştir. Buna göre, elde edilen, çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında değerler almasından dolayı verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2010).

Tablo 2. Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine ait dilsel geçerlik sonuçları

Araştırmada Çeviri Dilleri	Türkçeye Çeviri	İngilizceye Geri Çeviri
Türkçeye Çeviri N=30	1	,870*
İngilizceye Geri Çeviri N= 30	,870*	1

Toplam N= 60

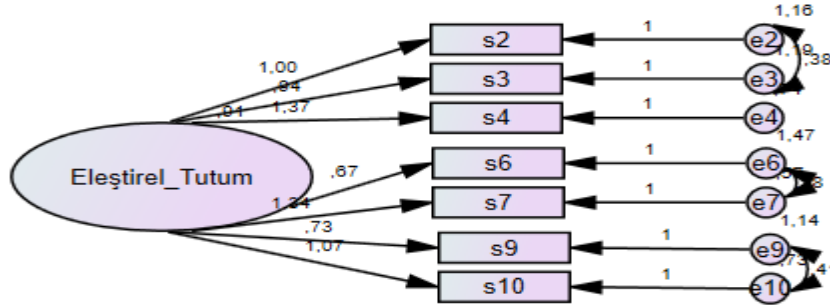
p<0,01*

Tablo 2’ye göre ölçeği Türkçeye çevirilmesi ile İngilizce diline geri çeviri işlemleri arasındaki ilişki $r=,870$ olarak bulunmuştur. Bu sonuç literatürde yer alan $r=,70$ değerinden Seçer (2015) daha büyük bir değer olduğundan dolayı sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğinin dilsel olarak geçerli bir yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeği doğrulayıcı faktör analizi işleminden elde edilen uyum iyiliği indeksi değerleri

	X ² /Df	RMSEA	GFI	TLI	IFI	CFI
Uyum İyiliği İndeksi Değerleri	2,591	,80	,959	,946	,972	,972

Tablo 3'te ölçeğin geçerliliğini sınamak için yapılan doğrulayıcı faktör analizi işlemi sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeksi değerleri literatürde yer alan değerler ile benzerlik göstermektedir. Elde edilen bu değer ile birlikte ölçeğin yapısının uyarlama çalışmasında doğrulandığı tespit edilmiştir (Bayram, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2015).

Şekil 1. Sporcuların antrenörlere yönelik eleştirel tutum ölçeği birinci düzey tek faktörlü model

Tablo 4. Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine ait benzeşim ve ayrışım geçerliliği Sonuçları

Araştırma Veri Toplama Aracı	Ölçek Maddeleri	CR	AVE	√AVE	MSV	ASV	Cronbach Alpha
	S2						
	S3						
	S4						
Sporcuların Antrenöre Yönelik Eleştirel Tutumları Ölçeği	S6	0,90	0,57	0,75	0,51	0,24	,874
	S7						
	S9						
	S10						

Tablo 4'te sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutumları ölçeğinin güvenilirlik değerleri Cronbach Alpha ve CR yöntemlerinden elde edilen değerler esas alınarak belirlenmiştir. İç tutarlılık katsayısı olarak bilinen Cronbach Alpha değeri araştırmada ,874 olarak bulunmuştur. Bu değer literatürde güvenilir olarak belirtilen değerler ile uygunluk göstermektedir (Alpar 2010; Büyüköztürk 2015). Bir diğer güvenilirlik ölçme yöntemi olarak bilinen birleşim güvenilirliği CR değerinin ,70 den büyük olması güvenilir olarak nitelendirilmektedir. Araştırmada elde edilen birleşim güvenilirliği değeri 0,90 olarak bulunmuştur. Bu değer literatürde yer alan değerler oldukça üstünde bir değer olmasıyla birlikte güvenilir bir sonuç elde edildiği söylenebilir. Araştırmada veri toplama aracının ıraksak ve yakınsak değerleri için uygun sonuçlar verip vermediği sınanmıştır. Buna göre, literatürde belirtilen değerler, yakınsak geçerlik için $CR > AVE$; $AVE > .50$ ve ıraksak geçerlik için $MSV < AVE$; $ASV < MSV$ olarak belirtilmiştir (Yaşlıoğlu, 2017). Veri toplama aracının elde edilen değerler neticesinde yakınsak ve ıraksak geçerliliğe sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine ait madde analizi sonuçları

Veri Toplama Aracı	Ölçek Maddeleri	Madde Korelasyonu	t
Sporcuların Antrenöre Yönelik Eleştirel Tutum Ölçeği	S2	,637	-17,708
	S3	,620	-14,884
	S4	,728	-29,597
	S6	,466	-8,181
	S7	,784	-29,590
	S9	,591	-11,842
	S10	,750	-21,797

Tablo 5’te sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine yönelik madde toplam korelasyonu, madde analizi ve alt-üst %27 gruplarına ait yapılan karşılaştırma ile analiz yapılmıştır. Madde toplam korelasyonu yöntemi test yönteminden alınan puanlar ile testten elde edilen toplam puan arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır (Büyüköztürk, 2015). Madde toplam korelasyonundan elde edilen değerler ,784 ile ,591 arasında değişiklik göstermiştir. Alt-üst %27 grupları arasındaki analiz işlemi ise grupların t-testi kullanılarak karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Gruplar arasında manidar farklılık sonucunun bulunması iç tutarlılığın bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2015). Alt- üst %27 gruplar arası anlamlı sonuçlar yapılan analiz sonucunda elde edilmiştir ($p<0,05$). Güvenirlik analizi kapsamında ölçek maddelerinin madde korelasyon değerlerinin .30 den büyük olması literatürde belirtilmektedir (Hasançebi, Terzi ve Küçük, 2020). Mevcut veri toplama aracı toplam on sorudan oluşmakta fakat madde analizi madde işleminde madde toplam korelasyonu değerlerinde maddelerin ,30 un altında olduklarından dolayı veri toplama aracından çıkarılmıştır.

Tablo 6. Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine ait korelasyon analizi sonuçları

Ölçek ve Maddeleri	S2	S3	S4	S6	S7	S9	S10
S2	1						
S3	,607	1					
S4	,609	,581	1				
S6	,264	,230	,359	1			
S7	,544	,491	,717	,536	1		
S9	,402	,419	,393	,381	,496	1	
S10	,469	,506	,598	,441	,700	,660	1

Tablo 6’ya göre sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine ait korelasyon analizi sonucunda ölçek maddeleri arasında pozitif derece düşük ve orta yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,01$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Mevcut araştırma sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğinin Türkçeye uyarlanması geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmayı amaçlamıştır. Ölçeğin geçerlik işlemleri için yapılan işlemlerden biri olan doğrulayıcı faktör analizi işlemi sonucunda elde edilen ölçeğin uyum iyiliği indeksi değerleri sırasıyla; $cmin/df = 2,591$, $RMSEA = 80$, $GFI = 959$, $TLI = 946$, $IFI = 972$ $CFI = 972$ olarak bulunmuştur. Bu değerler alanyazında belirtilen uyum iyiliği indeksi değerlerine uygun sonuçlar vermektedir (Bayram, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2015). Literatürde yakınsak geçerlik için $CR > AVE$; $AVE > .50$ değer aralığı ve ıraksak geçerlik için $MSV < AVE$; $ASV < MSV$ değer aralığı verilmiştir (Yaşlıoğlu,

2017). Veri toplama aracının elde edilen değerler neticesinde yakınsak ve ıraksak geçerliliğe sahip olduğu söylenebilir. Araştırmada ölçeğin geçerliği için kullanılan bir diğer yöntem ise dilsel geçerliktir. Dilsel geçerlik için ölçeğin çevirisi ile orijinal dile sahip formları İngilizce bölümünde öğrenim gören toplam otuz dördüncü sınıf öğrencilerine iki hafta süre arayla uygulanmıştır. İngilizce ve Türkçe ölçek formu uygulamaları arasındaki korelasyon değerlerine bakıp ölçeğin dilsel açıdan geçerli olup olmadığı sınımlanmıştır. Korelasyon analizi sonucunda elde edilen değer, $r=,870$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değer literatürde belirtilen ,70'den büyük olma şartını sağlamaktadır. Bu yüzden ölçek dilsel açıdan geçerli bir yapıya sahip olduğu söylenebilir (Seçer, 2015).

Ölçeğin güvenilirlik analiz için uygulanan yöntemlerden birisi Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısıdır. Mevcut çalışmada elde edilen değer ,874 olarak bulunmuştur. Bir diğer güvenilirlik yöntemi olarak uygulanan CR yöntemi sonucunda elde edilen değer ,90 olarak bulunmuştur. Bu değer literatürde ,70 den büyük olması beklenmektedir. (Gürbüz, 2019; Yaşlıoğlu, 2017). Bulunan sonuçlar neticesinde ölçeğin güvenilir bir yapıda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğine yönelik madde toplam korelasyonu, madde analizi ve alt-üst %27 gruplarına ait yapılan karşılaştırma ile analiz yapılmıştır. Madde toplam korelasyonu yöntemi test yönteminden alınan puanlar ile testten elde edilen toplam puan arasındaki ilişkiyi açıklamaktadır (Büyüköztürk, 2015). Madde toplam korelasyonundan elde edilen değerler ,784 ile ,591 arasında değişiklik göstermiştir. Alt-üst %27 grupları arasındaki analiz işlemi ise grupların t-testi kullanılarak karşılaştırılmasına dayanmaktadır. Gruplar arasında manidar farklılık sonucunun bulunması iç tutarlılığın bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2015). Alt- üst %27 gruplar arası anlamlı sonuçlar yapılan analiz sonucunda elde edilmiştir ($p<0,05$). Güvenirlik analizi kapsamında ölçek maddelerinin madde korelasyon değerlerinin ,30 den büyük olması literatürde belirtilmektedir (Hasançebi, Terzi ve Küçük, 2020). Mevcut veri toplama aracı toplam on sorudan oluşmakta fakat madde analizi madde işleminde madde toplam korelasyonu değerlerinde maddelerin ,30 un altında olduklarından dolayı veri toplama aracından çıkarılmıştır. Mevcut çalışmada uyarlanması yapılan ölçek, ulusal literatürde sporcuların antrenörlere yönelik eleştirel tutumunun değerlendirildiği başka çalışmalar olmaması açısından ve takım içinde antrenöre yönelik olumsuz tutumların ortaya çıkarılmasına katkı sağlaması açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, uyarlanması yapılan sporcuların antrenöre yönelik eleştirel tutum ölçeğinin diğer araştırmacılar tarafından kullanılabilir bir yapıda olduğu elde edilen sonuçlar neticesinde söylenebilir.

Yayın Etiği: Bu araştırma “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kurallarına uyularak hazırlanmıştır. Akademik etik ilke ve kurallara bağlı kalınmıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı: Araştırmaya birinci yazarın %50 ikinci yazarın %30 üçüncü yazarın ise %20 katkısı bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Aljaloud, S.O. & Ibrahim, S.A. (2013). Use of dietary supplements among professional athletes in Saudi Arabia. Alpar, R. (2010). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinde örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlik*. Detay Yayıncılık.
- Aydın, E. (2019). Motivasyonel iklim ve hedef bağlılığının antrenör sporcu ilişkisine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(3), 96-106.
- Barut, A. İ. (2018). *Farklı hedef yönelimlerine sahip unilig erkek basketbolcularının algılanan liderlik davranışı ve antrenör davranışlarını değerlendirmelerinin karşılaştırılması*. (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Mersin.
- Bayram, N. (2010). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları*. Ezgi Kitabevi.
- Bilir, F. P., Şahin, N., & Sangün, L. (2019). Antrenör yetiştirme kurslarına katılan bireylerin liderlik davranış algılarının incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 218-230. <https://doi.org/10.33689/spormetre.452438>
- Bryman, A. & Cramer, D. (2001). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for windows: A guide for social scientists*. Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2015) *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: istatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum* (Genişletilmiş 21. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Davis L.L. (1992). Instrument review: Getting the most from a panel of experts. *Applied Nursing Research*, 5, s.194-197.
- Doğan, M., Çankaya, C., & Gezer, T. (2004). Bursaspor altyapısındaki b genç takım futbolcularının bazı kaygı nedenleri. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2).
- Ekenci, M.T., Yücel, M.G. & Ekenci, G. (2017). Antrenör-Sporcu İlişkisi ölçeğinin Türkiye için geçerlik ve geçerlik çalışması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5,(40),1-13.
- Erdoğan B. S. (2011). *Türkiye'deki antrenör eğitiminin ilkesel ve yapısal problemlerinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Esentürk, O. K. (2019). Antrenör Kişilerarası Davranış Tarzı Ölçeği: Geçerlik-Güvenirlik Çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 304-314.
- Filiz, B., & Demirhan, G. (2017). Antrenörlük davranışı değerlendirme ölçeği'nin türk kültürüne uyarlanması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference, 17.0 update* (10a ed.) Pearson.
- Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 190-204.
- Gürbüz, S. (2019). *AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi*. Seçkin Yayıncılık.
- Hasançebi, B., Terzi, Y. ve Küçük, Z. (2020). Madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksine dayalı çeldirici analizi. *Gümüşhane Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 10(1), 224-240.
- Karadağ, D., & Aşçı, F. H. (2020). Antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklim ölçeğinin bireysel sporlarda psikometrik özelliklerinin sınanması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 421-440.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.
- Lee, K. H., Siegle, G. J., Dahl, R. E., Hooley, J. M., & Silk, J. S. (2015). Neural responses to maternal criticism in healthy youth. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 10(7), 902–912. <https://doi.org/10.1093/scan/nsu133>
- Nacar, E., Açak, M., & Karahüseyinoğlu, M. F. (2011). Hentbolcuların sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından araştırılması. *Sport Sciences*, 6(1), 1-12.
- Oliveira, S., Trindade, I. A., Rosado, A., Cunha, M., & Ferreira, C. (2022). Development and initial validation of athletes' perceptions of coach-related critical attitudes scale. *Current Psychology*, 1-10. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01325-8>

- Siekanska, M., Blecharz, J., & Wojtowicz, A. (2013). The athlete's perception of coaches' behavior towards competitors with a different sports level. *Journal of Human Kinetics*, 39, 231. <https://doi.org/10.2478/hukin-2013-0086>.
- Tabachnick, G.B., & Fidel, S.L. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*, (Çev. Ed. Mustafa Baloğlu). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. (3. Baskı). Nobel.
- Terlemez, M. (2019). Antrenörlerin davranış özellikleri, ilke ve çalışma yöntemleri. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(3), 19-28.
- Yapar, A., & İnce, M. L. (2014). Sporcular için antrenör davranışlarını değerlendirme ölçeğinin türkçe uyarlaması (SADDÖ): Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(4), 203-212.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, s.74-85.
- Yıldız, M., Var, L., & Yıldız, Ö. (2019). Genç millî güreşçilerin başarısızlık korkusuna yönelik görüşleri. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 22-30.
- Zengin, Ö. (2019). *Antrenör-sporcu arasındaki ilişkilerde bağlanma stilleri ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. (Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Konya.

EK. Sporcuların Antrenöre Yönelik Eleştirel Tutumları Ölçeği

Sporcuların Antrenöre Yönelik Eleştirel Tutumları Ölçeği Maddeler	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Kısmen Katılmıyorum	(3) Katılmıyorum	(4) Kısmen Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
Antrenörümün belirlediği hedefler/standartlar benim için aşırıdır.	1	2	3	4	5
Antrenörüm için sadece mükemmel performans sergilemek yeterlidir.	1	2	3	4	5
Antrenörüm asla hatalarımı anlamaya çalışmaz.	1	2	3	4	5
Antrenörümün verebileceğimden daha fazlasını benden beklediğini hissederim.	1	2	3	4	5
Antrenörümün hataya tahammülü yoktur.	1	2	3	4	5
Başarısız olduğumda antrenörümün sinirli ve endişeli olduğunu fark ederim.	1	2	3	4	5
Hedeflerime ulaşamadığım zaman antrenörüm sert ve eleştireldir.	1	2	3	4	5

Bu eser **Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı** ile lisanslanmıştır.